

Yttrande om motion om kunskap i ett globaliserat informationssamhälle

De frågeområden som belyses i motionen är i paritet med de nationella utmaningar som finns inom utbildningsområdet. Vid Utbildningsnämnden svarar man upp på dessa frågor främst genom att ständigt arbeta med de nationella styrdokumenterna och det uppdrag skolan har gällande systematiskt kvalitetsarbete, en skola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt elevcentrerad organisation (1 kap 5 §, 4 kap 3-4 §§ och 4 kap 9 § skollagen). För att säkerställa att utbildningsförvaltningens verksamheter och personal uppfyller styrdokumentens krav och elevernas resultat sker kontinuerlig uppföljning samt analys under verksamhetsåret vid nämndens sammanträden. De beslut som fattas bygger på både nämndens resurser och hur dessa kan användas för att säkerställa kunskapsresultat, det kompensatoriska uppdraget och elevhälsa. Detta innebär kompetent personal med lärarlegitimation, rektorer med pedagogiskt ledarskap i fokus och en organisation som tillgodoser de behov som varje enskild individ har för att kunna lämna gymnasiet med kunskaper och betyg som gör det möjligt att gå vidare i livet. Ett stort fokus och resurser har lagts på schemaläggning, elevhälsa, tjänstefördelning, samverkan och flexibla lösningar inom verksamheten för att möta den enskildes behov av utbildning.

Den skillnad som kan påvisas mellan kommuner när det gäller elevers skolresultat kan ha flera orsaker. De som oftast lyfts fram i resultatanalyser på nationell nivå och i forskning utgörs av följande faktorer¹:

- föräldrars utbildningsbakgrund,
- föräldrars inkomst,
- socioekonomiska faktorer,
- kommuners storlek och närhet till storstad,
- migrationsbakgrund,
- fritidsaktiviteter,
- det fria skolvalet.

¹ Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor, Skolverket, rapport 467, 2018. Böhlmark, Holmlund, Lindahl, *Skolsegregation och skolval*, rapport 2015:5, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). Slutbetänkande av 2015 års skolkommissionens, *Samling för skolan, nationell strategi för kunskap och likvärdighet*, SOU 2017:35, 2017.

De framgångsfaktorer som lyfts fram på de skolor som lyckats öka elevernas resultat och påvisa en god arbetsmiljö för både personal och elever är följande²:

- samsyn och förståelse kring uppdraget att arbeta på en skola,
- tydliga mål och stabilitet,
- kunskap om resultatanalysers betydelse för förbättringar,
- höga förväntningar samt anpassa undervisningen för eleverna,
- medveten strategisk rekrytering av personal.

Grundskolan

Ojämligheten och resultatskillnaderna i den svenska skolan har ökat på nationell nivå. 2017 lämnade 17,5 % av eleverna grundskolan utan behörighet till gymnasieskolan. Det motsvarar 18 600 elever på nationell nivå. Statistik från Skolverket visar också att det är stora skillnader mellan elevgrupper. Det visar sig att behörigheten för elever med högutbildade föräldrar är 17 % högre än för de elever vars föräldrar har kortare utbildning. Flickor uppnår betydligt högre behörighet till gymnasiet än pojkar.³

I Alingsås kommun, s.k. "lägeskommun"⁴, var det 21,6 % av eleverna som 2016/2017 inte nådde upp till kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 9.⁵ Det motsvarar 101 elever (av totalt 467) som ej uppnått kraven i samtliga ämnen. Noterbart är att i de skolor som inte har kommunen som huvudman (Globen och Vittra) lyckades 90 % av eleverna uppnå målen i alla ämnen, något som också påverkar medelvärdet positivt för kommunen.⁶ Det modellberäknade värdet för Alingsås kommunala grundskolor som beräknas utifrån socioekonomiska förutsättningar visar en avvikelse på -2,1.⁷ Detta kan tolkas som att resultatet är något lägre än vad som kan förväntas utifrån rådande socioekonomiska förutsättningar, men kommunens grundskolor ligger nära det förväntade värdet utifrån de förutsättningar som mäts. För att komma än längre i goda resultat krävs ytterligare analyser av vilka skolor, i vilka ämnen och vilka resurser som krävs för att nå en jämlikhet i kommunen gällande betygsresultat.⁸

² Jarl, M, Blossing, U & Andersson, C, Att organisera för skolframgång, Natur och Kultur, 2017. Österberg, J, Resultatanalys i skolan, Studentlitteratur, 2014. Hattie, J, Synligt lärande för lärare, Natur och Kultur, 2012. Håkansson, J & Sundberg, D, Utmärkt undervisning - Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning, Natur och Kultur, 2012.

³ PM - Slutbetyg i grundskolan, våren 2017, Skolverket, 2017

⁴ Innehåller både fristående och kommunala elever inskrivna i Alingsås grundskola

⁵ Kolada N15418

⁶ Kolada N15420

⁷ Kolada U15459

⁸ Det modellberäknade värdet (-2,1) innehåller endast information om de kommunala grundskolorna och inte alla kommunens skolenheter.

Gymnasieskolan

Våren 2017 slutförde 80 690 elever gymnasieskolan i riket. Av dessa elever var det 66 %, eller 65 986 elever, som började på ett nationellt program (inklusive introduktionsprogrammet) och tog examen inom tre år. Statistik från Skolverket visar att det, i likhet med grundskolan, finns skillnader mellan gymnasieprogram, elevgrupper och kön.

I öppna jämförelser för gymnasieskolan 2017 från Skolverket visar resultaten för elever vid Alströmergymnasiet att 70,2 % av de totalt 275 elever som påbörjade gymnasieutbildning avslutar sina studier inom tre år. Detta innebär att Alströmergymnasiets resultat befinner sig inom de 25 % bästa i landet. Övriga indikatorer som efterfrågas i motionen såsom genomsnittligt betygspoäng, befinner sig Alingsås även här enligt rangordningen inom landets 25 % bästa kommuner. När det gäller andelen elever som avslutar sina studier inom fyra år befinner sig kommunens gymnasieskola i mitten.

Statistiska centralbyrån (SCB) har på uppdrag av SKL tagit fram en modell som beskriver sambandet mellan socioekonomiska faktorer och elevernas resultat på riksnivå. Tre centrala nyckeltal har valts ut som beskriver elevernas resultat i gymnasieskolan vilka är:

- gymnasieelever med examen inom tre år,
- gymnasieelever med examen inom fyra år,
- genomsnittlig betygspoäng.

För Alströmergymnasiet avviker det modellberäknade värdet negativt inom genomströmning på fyra år. Orsaken kan bero på flera olika faktorer då det modellberäknade värdet tas fram utifrån ett antal förklarande variabler som på gruppnivå har en signifikant påverkan på elevernas skolresultat. Om det sker större förändringar i elevsammansättning kan det modellberäknade värdet (förväntat värde givet elevsammansättningen) påverkas/förändras. Andel elever som uppnår grundläggande behörighet för högskolestudier inom tre år uppgår i Alingsås till 64 % (av 275 elever). Detta resultat innebär att Alingsås även inom denna indikator befinner sig inom de 25 % bästa i landet.

Mot bakgrund av ovanstående kan det tolkas som att eleverna i Alingsås grundskolor och gymnasium når kunskapsresultat som ligger i paritet med normalvärdet utifrån de förutsättningar som finns i kommunen.

Nya lagkrav

Under våren fattade riksdagen beslut om propositionen En gymnasieutbildning för alla⁹ som en del av Gymnasieutredningens¹⁰ förslag. Detta innebär i korthet att från den 1 juli 2018 skärps regelverket kring särskilt stöd för eleven. Rektors ansvar för skolfrånvaro innebär att skyndsamt följa upp, utreda och åtgärda både ogiltig och giltig frånvaro. Det införs också ett krav på att dokumentation, som underlättar övergången för eleven mellan och inom olika skolformer, följer eleven. Elever som påbörjat ett introduktionsprogram ges rätt att fullfölja utbildningen enligt den utbildningsplan som gällde då utbildningen inleddes, och elevens individuella studieplan. Från den 1 juli ska samtliga IM-elever garanteras en undervisningstid på i genomsnitt 23 timmar per vecka.

Att minst 95 % elever i Alingsås, grundskolan och gymnasium, ska lämna sina respektive utbildningar med kunskaper och betyg som gör det möjligt att gå vidare i livet

Uppdraget är att 100 % av skolans elever skall nå kunskapskraven i alla ämnen och för att nå detta kan man vid analyser av de åtgärder och kommunens förutsättningar se att förbättrade fördelningsprinciper och undervisningsförutsättningar krävs. Med detta menas att varje skolenhet är unik utifrån elevers förutsättningar och bakgrund samt att läraruppdraget varierar utifrån denna faktor.

En första åtgärd är att under hösten 2018 rikta försteläraryrkesresurser för att möta nationella krav och samhällets förväntningar på bland annat ökade kunskaper samt digitaliseringskompetens. Digitala prov är ytterligare ett sätt att utveckla undervisningen, likvärdig bedömning, och en ökad möjlighet för eleverna att följa sin egen progression under hela utbildningen. Därför har ett digitalt examinationssystem upphandlats för båda skolförvaltningarna och utbildningsförvaltningens förstelärare kommer att utbilda barn- och ungdomsförvaltningens lärare i användning och analyser av det digitala examinationssystemet under ledning av lektor i tillämpad IT.

Åtgärder för att ytterligare möjliggöra för fler elever att nå kunskapskraven och högre genomsnittlig betygspoäng. Uppskattad resursåtgång avser per år och med uppräknings för generella löneökningar.

Kontinuitet lärare och rektorer – konkurrenskraftiga löner genom löneutveckling och lönenivåer (uppskattad resursåtgång 500 tkr).

Elevhälsa som utgår ifrån individens behov och arbetar med tidiga insatser – samarbete

⁹ Prop. 2017/18:183 En gymnasieutbildning för alla

¹⁰ SOU 2016:77 En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning

med barn- och ungdomspsykiatri och andra aktörer. Utökad elevhälsa med elevhälsoschef och specialpedagogförstärkning (uppskattad resursåtgång 1500 tkr).

Lektor didaktik med uppdrag att följa undervisning, resultat och bedriva kollegialt lärande (uppskattad resursåtgång 750 tkr).

Extra stöd för s.k. "hemmasittare" i form av vuxenstöd, anpassad undervisning och språkundervisning (uppskattad resursåtgång 500 tkr).

Ny lagstiftning innebär att elever på introduktionsprogrammet ska garanteras undervisningstid om i genomsnitt minst 23 timmar per vecka. Till detta kommer att krävas legitimerade lärare i matematik, svenska och samhällskunskap (uppskattad resursåtgång 1500 tkr).

Utifrån ovanstående kommer man kunna utveckla och ta fram undervisningsmiljöer som skapar förutsättningar för att öka det genomsnittliga betygsresultatet.

Att medelbetygen i varje utbildning stadigt ska öka

Den genomsnittliga betygspoängen för avgångseleverna vid Alströmergymnasiet har ökat de senaste åren och uppgick 2017 till 14,7 (jämför riket 14,2). Detta innebär ett resultat som befinner sig inom de 25 % bästa i landet.

För att den genomsnittliga betygspoängen skall öka krävs flexibilitet i organisationen för att tillmötesgå gruppernas behov utifrån olika förutsättningar såsom exempel mindre grupper, ökad lärartäthet, sammanhållen skoldag dvs. ej håltimmar, ökad didaktisk kompetens och höga förväntningar.

Att fortsätta utveckla de olika programmens karaktärsämnen i arbetslag och förstå samt genomföra de insatser som krävs för den specifika elev- och programgruppen.

Att Alingsås ska vara en av rikets fem bästa kommuner för skola och utbildning

I Koladas mätningar finns olika rankingar beroende indikator. Det är därför svårt att inom gymnasieskolan som helhet veta vilka fem kommuner ligger i topp. Som exempel kan återigen nämnas att Alingsås gymnasieskola befinner sig inom landets 25 % bästa vad gäller indikatorer såsom genomströmning på tre år, genomsnittlig betygspoäng samt behörighet till högskola och universitet inom tre och fyra år.

De fem toppkommunerna vad gäller elever som avslutar sin examen inom tre år är enligt Koladas statistik Bromölla, Öckerö, Vellinge, Nacka och Borgholm. Att jämföra Alingsås

resultat med dessa kommuner är svårt då kommunerna skiljer sig åt i flera aspekter såsom kommunens storlek och läge, skolornas inriktning, andel föräldrar med högskoleutbildning, andel elever med utländsk bakgrund samt övriga skillnader vad gäller socioekonomiskt läge och förutsättningar etc. En mer rättvis jämförelse är Koladas indikator "liknande kommuner"¹¹. Enligt denna jämförelse befinner sig Alingsås på tredje plats efter Ängelholm och Lidköping.

Att skolan ska uppfylla sitt kompensatoriska uppdrag

Av 1 kap 4 § skollagen framgår att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag att uppväga skillnader i förutsättningar relaterade till elevers bakgrund. Skolor och huvudmän behöver därför bedriva ett ständigt förbättringsarbete med målsättningen att alla elever ska nå så långt som möjligt och fullfölja sina studier.

Utöver vad som nämnts ovan är det viktigt att skapa en trygg miljö, närvarande och tillgängliga vuxna. Elevenkät visar ett indexvärde på 80 (av totalt 100)¹² av gymnasieeleverna i årskurs 2 i är trygga i skolan. Att attrahera kompetenta och legitimerade lärare, arbeta strategiskt med riktad kompetensutveckling samt att fortsätta prioritera resurser och anpassar insatser och undervisning utifrån individens behov är prioriterat i ett fortsatt systematiskt och kontinuerligt utvecklingsarbete.

Att nämnderna uppdras att presentera sina förslag under första halvåret 2019

Utbildningsnämnden uppger i sitt svar att nämnd och förvaltning tillsammans bedriver ett systematiskt utvecklingsarbete inom samtliga de områden som motionen belyser. Vidare beskrivs i yttrandet att det finns ett målområde där alla elever ska nå kunskapsresultat i samtliga ämnen. Det pågår därmed ett kontinuerligt utvecklingsarbete som svarar upp mot motionens innehåll. Det finns vidare en plan för att förbättra arbetet utifrån de frågeställningar som finns i motionen. Arbetsformer och resursåtgång anses därmed vara besvarade.

Kommunfullmäktige har den 30 maj 2018 beslutat att bifalla motion om Jämlik skola där alla lyckas (KF § 103). Därmed finns det ett uppdrag om att Barn- och ungdomsnämnden och Utbildningsnämnden i samråd med Kommunstyrelsen ska ta fram en rapport med orsaker till det ojämlika resultatet samt förslag till åtgärdsprogram.

¹¹ Liknande kommuner/landsting är en jämförelsegrupp med 7 kommuner som strukturellt liknar den kommun. Liknande kommuner som jämförelsegrupp finns på kommunal nivå för olika verksamhetsområden, till exempel grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg. Dessa som väljs ut som liknande kommuner eller landsting baseras till största del på referenskostnaden (70 procent), men också på invånarantal (30 procent).

¹² Svarefrekvens 79,2%